

Öt kiló ezüstpénz

A Baranya megyei Mária-kéménden nagy értékű ezüstpénzelet került napvilágra a közelmúltban. Fábán József vasasi bányász kukoricaföldjén dolgozott és eközben a kapa csillogó régi érméket hozott a felszínre. További kutatás után újabb pénzdarabokat talált, és rábukkant arra a cserépedényre is, amelyben annak idején elrejtették a kincset. Felfedezéséről nyomban értesítette a pécsi Janus Pannonius Múzeumot. Maráz Borbála régész megvizsgálta a leletet és megállapította, hogy XVI. századi ezüstpénzek kerültek elő Mária-kéménden.

Az érmék össz súlya kevés híján öt kilogramm, ami önmagában is hatalmas érték, ám ennél sokkal nagyobb a lelet numizmatikai értéke. A kincs — többek között — 22 nagyméretű ezüst tallért tartalmaz, amelyeket I. Ferdinánd veretett. „Verdefényes” pénzdarabok ezek, jelülük annak, hogy alig voltak forgalomban. Ugyancsak értékes darabjai a leletnek Báthori István erdélyi fejedelem, majd lengyel király tallérjai — ezekből ugyanis kevés maradt az utókorra. Az utóbbi évek legnagyobb középkori pénzelete ez Baranyában. Feltehetően az 1500-as évek végén ásták el — erre vall a legkétszáműz érmék veretési ideje —, mégpedig minden bizonnyal a portyázó, fosztogató törökök elől.

Az ügyfélfogadás új rendje a tanácsnál

Keddől, július 1-től megváltozik az ügyfélfogadás rendje Szeged megyei városi tanácsnál és szerveinél. Ez nem azt jelenti, hogy a tanács kevesebb ideig áll a lakosság szolgálatára, csupán az eddigiekkel eltérő időpontban. Bármilyen ügyben továbbra is felvilágosítást ad az ügyfélszolgálati iroda, hétfőtől csütörtökig reggel 9-től délután fél négyig, pénteken 9-től 3-ig, szombaton 9-től 11 óráig. Tehát akkor is, ha az osztályokon éppen nincs felfogadás. Ilyenkor — ha szükséges — az ügyfélszolgálati iroda dolgozói az illetékes szakemberekkel is felvehetik a kapcsolatot.

A végrehajtó bizottság határozata szerint a tanács titkarságának — felváltva — hetenként pénteken 10 és 12 óra között fogadják a város lakóit. A szakigazgatási szerveket és az I. kerületi hivatalt kedden, pénteken és szombaton 9-től 12 óráig kereshetik fel az ügyfelek. A II. és a III. kerületi hivatalnál kedden 9-től délután 4 óráig, pénteken és szombaton 9-től 12 óráig lesz felfogadás.

A lakás- és helyiséggazdálkodási hivatal kedden délután 2-4-ig, szerdán és szombaton 8-12 óráig; az illetékhivatal minden munkanapon 8-tól délután 1-ig, illetve szombaton 8-12 óráig áll a lakosság rendelkezésére. A testnevelési és sportfelügyelőséget a hivatal egész munkaideje alatt, a munkaügyi osztály munkaközvetítő részlegét hétfőn 8-tól délután 1 óráig, szerdán 8-tól délután 4 óráig, pénteken 8-tól 12 óráig, az I. kerületi hivatal igazgatási osztályának anyakönyvi hivatalát kedden és pénteken 9-től 12 óráig (halálesetet idegkorlátozás nélkül be lehet jelenteni) keresheti fel a lakosság. A vezető és az általuk irányított hivatal, szerv fogadási ideje alatt állnak az ügyfelek rendelkezésére.

A szakigazgatási kirendeltségek ügyfélfogadási rendjét a kerületi hivatalok elnökei szabályozzák az igények figyelembevételével.

Filmdíjak Várnából

Sikerrel szerepeltek filmjeink a Várnában megrendezett IV. nemzetközi vöröskereszt és egészségügyi filmfesztiválon. A június 16. és 25. között megtartott filmszemlén 43 ország filmművészeinek több mint 300 alkotását mutatták be. A fesztivál nagydíját — a Bolgár Vöröskereszt aranyhajóját — a Szovjet Vöröskereszt egyik filmje kapta. A bemutatott magyar filmalkotások közül — a televíziós filmek kategóriájában — a „Tennem kellett valamit” című dokumentumfilmet — amely Orosz János Munkácsy-díjas festőművész az afrikai éhezési megsegítésére felajánlott festményeinek útját követte nyomon — ezüstéremmel jutalmazta. Dr. Kárpáti György rendezőnek Várnában nyújtották át a San Sebastian-i fesztivál orvosi filmjeinek nemzetközi díját, amellyel az alkotó eddigi művészi munkáját és magas fokú humanitárius törekvéseit jutalmazták. Nagy sikere volt a fesztivál ünnepélyes megnyitóján bemutatott, a Vöröskereszt Társaságok Ligája, a Bolgár és Magyar Vöröskereszt „Veszélyben, bajban” című közös filmjének is.

Szakszervezeti tisztségviselők tanfolyama

Alighogy befejeződtek a textilipari üzemekben a bizalmi és műhelybizottsági választások, a Textilipari Dolgozók Szakszervezete és az SZMT Oktatási Központja közös tanfolyamot rendezett az újonnan megválasztott szakszervezeti tisztségviselők számára. Június 2. és 28. között — két csoportban — Csongrád, Bács és Békés megyei választott aktívák: bizalmiak, műhelybizottságok

és telepi szakszervezeti bizottságok titkárai tanultak Szegeden, az Oktatási Központban. A 130 résztvevő között 40 a szegedi textilipari üzemek dolgozói közül kerültek ki.

A hallgatók a kéthetes, bentlakásos tanfolyamok során napi nyolc órában — előadások, konzultációk és egyéni tanulás formájában — bővítették ismereteiket. Részletesen megismertették például a XI. pártkongresszus határozatából adódó szakszervezeti tennivalókkal, a szervezeti szabályzattal, valamint a szakszervezeti munka főbb kérdéseivel: a jog és hatáskörrel, a párt- és gazdasági szervekkel való együttműködéssel.

A szombaton véget ért tanfolyamhoz hasonlóan tíz évvel ezelőtt került sor utoljára a megye textiliparában. Ez a mostani is úttörő vállalkozás volt, ugyanis a választásokat követően az országban először Szegeden került sor a textiles aktívák továbbképzésére. A tanfolyam sikere és a hallgatók javaslata alapján a jövőben lehetőleg minden esztendőben rendeznek hasonló képzést a három megye szakszervezeti tisztségviselői számára.

Gazdálkodás és realitás

Kezdjük egy alapigazsággal: a gazdasági életben nem lehet elszunyókálni, heverészni, almodozni, mert a lépéshatárnyit nehéz behozni, izzághatunk, liheghetünk. S még egyet: a gazdasági élet nem túri meg a realitás nélküli vágyakat. Aki figyelmen kívül hagyja törvényeit és törvényszerűségeit, azt családok érhetik.

Néha — a tények és a gazdasági hatások számadatainak böngészése közben — olyan érzése támad az embernek, mintha mi a kellenél is optimistábban ítélnénk meg gazdálkodásunk helyzetét, mint amilyen az a valóságban.

Amikor az olajtermelő országok váratlanul fölemelték az árakat, sőt embargót vezettek be, a partnerek rá kellett számolni. Mi ugyan nem voltunk közvetlenül üttávolságban, s így a jelenség szelét sem éreztük. Talán egy kissé könnyedek is voltunk az értékelésnél, és a minket érintő hatásokat kivételesen tartottuk a valóságosnál. Egy ideig nem is volt komolyabb gond, hiszen a szocialista gazdasági életet pontos tervszerűség jellemzi, s jóval nagyobb előnyökkel rendelkezik, mint bármilyen más gazdasági formáció. De a párt előrelátóan fölhipta a figyelmet, hogy a végtelenségig nem védhető ki a világgazdaság negatív hatása, hiszen már a XI. kongresszus irányelveiben pontosan megfogalmazták: „A legutóbbi egy-két évben, főképpen a nemzetközi tőkés monopóliumok mesterkedése következtében, kiéleződött a nyersanyag- és energiaprobléma, nagyarányú árváltozások következtek be a világpiacokon. Szocialista tervgazdaságunk bizonyos mértékig kivédi ennek hatását, de nem függetlenítheti magát a világgazdaságban lejátszódó folyamatoktól.”

A rövid életűnek képzelt világgazdasági válság hosszabbá vált, s hatása erősebbé, tartósabbá. A változások még az olyan erős nemzetközi gazdasági szervezet sem hagyhatta figyelmen kívül, mint a KGST, hiszen annak tagállamai egyáltalán nincsenek hermetikusan el-

különülve az egységes világgazdaságtól. Különösen nincs elkülönülve olyan nyersanyagban és alapanyagban szegény ország, mint a miénk. Köztudott, hogy nemzeti jövedelmünknek körülbelül negyven százaléka a külföldön realizálódik. Külkereskedelmi kapcsolatainkban a szocialista piac a perldöntő, mivel az árnyok valahogy így alakulnak: külkereskedelmünknek 70-71 százaléka a szocialista országokkal, 29-30 százaléka a tőkés és a fejlődő országokkal érvényesül. Az ipari nyersanyagok zömét a Szovjetunióból importáljuk. Jól jellemzi ezt az olaj, amelynek döntő többségét vásároljuk a szovjet féltől. Hazai olajtermelésünk 2 millió tonna körül ingadozik évente, de a fölhasználásunk már meghaladja a 8 millió tonnát. A közel-keleti országokból vásárolt kőolaj és más szénhidrogén is jelentős kiadás, de mennyisége és értéke eltörpül a szovjet import mellett.

Sokkal erősebben hatnak viszont ránk a tőkés piac más áruinak megduzzadt cserearányai, és olykor hiányai, vagy egyoldalú embargói. Elég ha a szarvasmarhaexportunkat sújtó olaszországi stoppa gondolunk, amelynek gazdasági gondja ma is hat még. A szegedi gyárak vezetői is tanúsítják, hogy a nyugati piacokon állandóan emelkedő tarifáért tudnak beszerezni nyersanyagot, készterméket vagy alkatrészeket. De a magasabb áron vásárolt anyagból készült cikkek eladásakor nem mindig „jön be” a plusz kiadás, ami érthető is, ha külkapcsolataink arányait visszaidézzük. Az állam, hogy úgy mondjuk: kiségitte a termelő vállalatokat. Egy ideig megpróbálta a határon lecsapolni a nyugati piac inflációjának betörését. De gondoljunk csak meg: az államkassza sem kimeríthetetlen. Sokáig nem viselkedhet úgy a gazdasági élet, hogy a központi pénzforrásokat fogyasztjuk, de a termelő szférából keveset juttatunk vissza. Ennek könnyen belátható a következménye: az államkassza elapad, a termelővállalatok pedig úgy viselkednek, mint-

ha semmi sem történt volna. Alighanem e tekintetben is érdemes nézeteinket, megítéléseinket igazítani és reálisabban értékelni a meglevő helyzetet.

Nem arról van szó, hogy a szocialista gazdaságot éppen úgy fejbe-költöttötte volna a gazdasági világhelyzet romlása, mint a tőkés piacot. Oly romboló hatást valóban ki tud védeni a szocialista országok tervszerű együttműködése, a gazdasági alapok magasabbrendű minősége. Újból idézném a kongresszuson is elhangzott megállapítást: „A Kölcsonos Gazdasági Segítség Tanácsának keretében segítjük a szocialista integráció kibontakozását, a komplex program valóra váltását. Főként a termelési együttműködést és kooperációt, valamint a szakosodást és a tudományos-műszaki együttműködést szélesítjük mindenképpen a Szovjetunióval és a KGST többi tagállamával. A szocialista országok közös érdekeinek és nemzeti érdekeinek megfelelően részt veszünk a nyers- és alapanyagok együttes ki-termelésében, közös gazdasági szervezetek, vállalatok megteremtésében, létesítésében.” Már példákat is felsorakoztathatunk e passzus gyakorlati megvalósulásából: Leninváros és Kalusz gyárait távvezeték köti össze, a termelési kooperáció mind a két félnek előnyöket ad.

Továbbmenve: érdemes nagyobb figyelmet fordítani külkereskedelmi tevékenységünkre, eladásainkra és vásárlásainkra. Valószínűleg több a lehetőség a szocialista piacokon a vásárlásokra, mint amennyire eddig szorítottunk. A minap a tévében is láthattuk, hogy egy vízmelegítő műszerét Lengyelországból olcsóbban tudtuk megvenni, mint ahogyan korábban a tőkés országokból. Az alighanem mindenki előtt világos, hogy vásárlásainkat csak azokon a piacokon tudjuk növelni, ahol eladásaink is bővülnek. Márpedig a húsexport csökkenése semmiképpen nem bővíti beszerzési kontingen-szünket a nyugati országokban. S természetesen a gazdasági világhelyzet hatásának ellensúlyozására a belső tartalékok is kihasználhatók, sokkal nagyobb intenzitással, mint jelenleg.

E tartalékok között „ki-emelkedően” rontja a helyzetet a főlhalmozott készletek mennyisége. A készletekkel való győnye gazdálkodás gyökerei, sajnos, olykor objektíve erősek, de belejárt-e ebbe a régről megmaradt szemlélet is. Az anyagellátás nem a legjobb, ezért zavaró is a mindennapi termelő munkában. De az indokolatlanul lekötött eszközállomány nagysága is éppen olyan káros. Mit lehet ellene tenni? Egy alapvető törvényszerűség itt is érvényesül, mégpedig az, hogy pontos szállításokra van szükség. Megbízható alkatrészgyártásra és a határidők precíz betartására.

Ebben a kérdéskomple-xumban nem lehet mindenre kiterjedően meditatálni, ahhoz napokig beszélgethetnénk, és aligha futná a hely az újságban. Mégis érdemes olykor gondolatainkat közreadni, még akkor is, ha nem tudunk mindenben bölcses lenni, sőt egy-egy megjegyzésünk vitatható is. De valószínűleg igaz, hogy valamilyen realitásba szükséges vizsgálni gazdasági életünk mindennapjait, nehogy csalódásokat okozzon a túlzott optimizmus, amely a valóságosnál szebbnek festi a tényeket. Gondolom, azzal is tisztában van mindenki, hogy nincs okunk pesszimizmusra sem, hiszen az eddig elért eredmények stabil garanciát nyújtanak arra, hogy ha a gazdasági világhelyzet negatívumait nem is tudjuk kikérülni, szerényen, nagyobb erőfeszítések árán előbbre léphetünk minden tekintetben.

Gazdag István

Történelmi emlékek

Hogyan alakult meg Szegeden a demokratikus rendőrség?

Jék a nép érdekét. A munkásmozgalom idősebb harcosainak sem volt ebben tapasztalata, nemhogy a fiataloknak, akik azelőtt azt tanulták meg, hogy messzire kerülni kell a pléh-gallérosokat, a rendőroket, a csendőroket, az elnyomó hatalom kiszolgálóit. Kinek-kinek keserű emlékek adtak erre okot. Egyedül Komócsin Illésnek, a forradalmi munkásmozgalom egykori veteránjának volt némi tapasztalata a rendőri munkában, mert annak idején, a direktórium időszakában e téren már munkálkodott. Szegeden ő értette meg a rendőrségre keserű szájzettel gondoló fiatalokkal, hogy ők nem pléh-gallérosok lesznek, hanem a nép védelmezői, nem elnyomói, hanem fel-emelői.

Igy állt akkor a sorba Ladvánszki Károly, aki egy hentesüzletben volt kifizető, és Pikler Tamás, a szegedi kendergyár lakosa. Ladvánszki Károlyt anyja is küldte: „Fiam, mended kell rendőrneki!”, pedig annak személye az ő számára különösen nem lehetett szimpatikus. Apját a szegedi munkásmozgalomban betöltött szerepéért — 1938 végén egy nagy sztrájk egyik előkészítője volt — börtönbe vetették, s miután kiszabadult, az elszennvedett utcákba, verésekbe belehalt.

Az apára visszaemlékezés perceiben elérzékenyült a tábornok, amikor megállt a valamikor vályogházából, viskókból álló Somogyi-, a mai Petőfitelep egykori XI-es utcájának sarkán. Ez volt az ő utcájuk, itt laktak, küszködtek a mindennapi megélhetésért. Apját, innen hurcol-

ták el, s aztán innen is temették el. Testvérátját innen rángatták el, s vitték a háború alatt büntető századba, ahonnan nem tért haza. Másik testvére itt pusztult el tbc-ben,

s a kis házat aztán már csak a sok veszteségben megedződött anyja lakta egyedül. A régi utca ma apja, Ladvánszki József nevét viseli.

— Ő, ha apád megerhette volna, hogy tábornok fiát itt ölhetné át, a régi ház kapujában! — sóhajtott fel Tombácz Imre, aki most, harminc esztendő múltával kalauzolta városnéző útjukon a két rendőrtisztet. Csapongott az emlékezés, felvilantak az élmények. Emlékeztek az első szolgálatra — még civilruhában, karjukon nemzetiszínű szalaggal, s akinek jutott, vállán madzagos puskával. Felelevenedett az első járőrőrszolgálat szovjet katonákkal együtt, amint éjszaka rótták az utcákat, örködtek az alvó város alján.

Útjuk, példájuk tipikus, azokéval azonos, akik mint munkásfiatalok vállalták a tanulást, a küzdelmeket, hogy az élet különböző posztján elfoglalják az őket megillető helyet a munkássztyári képviseletében. Megsárgult okmányok, is előkerültek most, a találkozás alkalmával, kinevezésekről, előléptetésekről, amelyek visszaidézték fiatalságukat. A próbarendőrből tízedes, majd őrsparancsnok lett, aztán következett a rendőrtiszt akadémiája, majd a tisztteleválás, s azután újabb iskolák, idehaza és a Szovjetunióban. Mind-mind lépcsők, egyre feljebb a nép szolgálatában. Fiatalságuk küzdelmeire ma is büszkéek. Életük minden mozzanatával el tudnak számolni azoknak, akik annak idején kijelölték számukra az utat: cselekedni a rend, a törvény érdekében.

Lódi Ferenc